

К. І. Олійникова

**СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ У ПЕРІОД
СОЦІАЛІСТИЧНОГО БУДІВНИЦТВА У КНР (1949-1956 РР.)**

У даній статті розкриваються особливості становлення системи вищої педагогічної освіти у Китаї на першому етапі її розвитку, починаючи з заснування КНР у 1949 р. Стаття присвячена висвітленню основних соціально-політичних, економічних і організаційно-педагогічних чинників, що вплинули на розвиток вищої педагогічної освіти у Китаї у досліджуваний період.

К. И. Олейникова

**СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ В ПЕРИОД
СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО СТРОИТЕЛЬСТВА В КНР
(1949-1956 РР)**

В данной статье раскрываются особенности становления системы высшего педагогического образования в Китае на первом этапе его развития, начиная с основания КНР в 1949 г. Статья посвящена раскрытию основных социально-политических, экономических и организационно-педагогических факторов, которые повлияли на развитие высшего педагогического образования в Китае в исследуемый период.

KI Oleinikova

**FORMATION TEACHER EDUCATION IN THE PERIOD OF SOCIALIST
CONSTRUCTION IN THE PRC (1949-1956 PP)**

Present article discloses the peculiarities of establishment of higher pedagogical education in China at the first stage of its development since the founding of the PRC in 1949. The article is dedicated to uncovering of the main social and political, economic, pedagogical-organizational factors that have influenced the development of higher teacher training education in China in the explored period.

Стаття надійшла до редакції 26.06.2010

УДК 371.13(09):37.013.73

*Леценко Н.А,
м. Київ, Україна*

**ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНЕ ФОРМУВАННЯ ВИХОВАТЕЛІВ У СИСТЕМІ
ВІТЧИЗНЯНОЇ ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ**

Постановка проблеми. Цілісність формування особистості майбутнього вихователя обумовлюється наявністю у змісті його підготовки аксіологічного компоненту, що передбачає залучення до методологічних, теоретичних та прикладних знань про цінності, їх природу, механізми розвитку, способи функціонування та розкриває сутність професійно-педагогічних цінностей.

Формування означеної аксіосфери фахівця-дошкільника актуалізує дослідження її складових в контексті історико-педагогічного розгляду.

Аналіз останніх наукових праць. Ціннісні основи процесу вдосконалення професійної діяльності вчителів розкриті у працях Л. Вовк, І. Ісаєвої, О. Морозової, В. Сластьоніна, І. Слоневської та інших вчених.

Окремі аспекти формування ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів розглядаються І. Глазковою (гуманістичні уміння), В. Кузнецовою (гуманістичні цінності) та ін.

Проблематику підготовки дошкільних працівників в історії педагогіки вивчали Т. Головань, С. Попиченко, І. Прудченко, Г. Реґо, Т. Слободянюк, І. Улюкаєва та ін.

Метою статті є визначення організаційних та теоретико-практичних засад діяльності вітчизняних освітніх установ для дівчат II половини XVIII – середини XIX ст., функціонування яких сприяло становленню аксіологічних орієнтирів педагогічної підготовки вихователів.

Виклад основного матеріалу. Започаткування ціннісних аспектів професійного формування вітчизняних фахівців дошкільного профілю пов'язуємо із заснуванням Виховного товариства шляхетних дівчат (Петербург), ініційованого до відкриття І. Бецьким. Перший набір слухачок 4-6-річного віку відбувся у серпні 1764 р. Організаційно-педагогічні засади діяльності Виховного товариства розкриваються на основі його уставу. Так, спираючись на погляди Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, Д. Дідро, К. Гельвеція, абата де Сен-П'єра та лікаря А. Саншеса, І. Бецький означив мету закладу як становлення особистісних якостей вихованок, серед яких пріоритетне значення надавалося рисам лагідності, сором'язливості, ввічливості, чуйності. Таке цільове призначення установи співвідносилося із думкою педагога про те, що «...один тільки прикрашений або освічений науками розум не робить ще доброго і прямого громадянина, але в багатьох випадках паче на шкоду буває, якщо хто від найніжніших юнацтва свого років вихований не в чеснотах, і твердо вони в серце його не вкоренилися ... По цьому ясно, що корінь всьому злу і добру Виховання... Тримаючись цього незаперечного правила, єдиний тільки засіб залишається, тобто здійснити спершу способом Виховання, так би мовити, нову породу ... матерів, які могли б дітям своїм ті ж прямі і ґрунтовні виховання правила в серце вселити, які отримали вони самі, і від них діти передали б паки своїм дітям...» [2]. Так І.І. Бецький підкреслював, що добропорядному громадянину суспільства притаманні не лише знання, а, більш за все, особистісні якості, формування яких залежить від характеру виховного процесу. Тож, ми бачимо, що головним завданнями освіти жінок у Смольному інституті визначалося моральне зростання, освіщення серця і засвоєння загальнонаукових знань, що підкреслює аксіологічність підготовки майбутніх випускниць.

Означимо специфіку навчально-виховного процесу в досліджуваному інституті. Відповідно до уставу (1764 р.), існував розподіл слухачок на підгрупи за віковим принципом. Освітня програма також корегувалася у залежності від віку. Зокрема, слухачки першого групи (6-9 р.) вивчали Закон Божий, російську та іноземну (французька, німецька та італійська) мови, арифметику, малювання, рукоділля, навчалися танцям. Дівчата другої вікової категорії (9-12 р.), окрім означених предметів, оволодівали знаннями із історії, географії, вправлялися у навичках ведення домогосподарства. Вихованки 12-15 років додатково опановували словесні науки, дослідну фізику, архітектуру та геральдику. Під час останнього, четвертого періоду навчання (15-18 р.), закріплювалися раніше здобуті теоретичні знання, формувалися навички домоведення, рукоділля, рахунку. З метою визначення рівня засвоєння теоретико-практичних знань та вмій проводилися кваліфікаційні іспити. Тож, реалізація освітньої мети закладу передбачала вивчення загальноосвітніх дисциплін, формування елементарних прикладних навичок, що, в свою чергу, сприяло, становленню їхнього світогляду.

Значущою для розкриття завдань нашого дослідження вважаємо систему виховання слухачок Смольного Інституту, розроблену І. Бецьким. Так, до її складу входило фізичне виховання, мета якого полягала у залученні дівчат до рухового режиму життєдіяльності. Фізично-моральне виховання спрямовувалося на формування їхніх загальнолюдських якостей. Безпосередньо моральне виховання забезпечувало відповідність поведінки особистоті до ustalених норм моралі, чому сприяв закритий, локальний характер існування закладу. До напрямів системи І. Бецького також відносилось дидактичне виховання засобами навчання.

Становлення аксіологічної зорієнтованості функціонування Смольного інституту підкріплювалося і поглядами Катерини II про те, що завдання освітнього процесу полягає не лише у передачі знань дитині, а, перш за все, у тому, щоб стимулювати її самостійність. Вона вважала, що учіння повинно бути для дитини відпочинком, самостійною діяльністю, підкреслюючи тим самим незалежність останньої. А тому позиція дорослого розглядалася імператрицею як особистісний приклад для заохочення вільної, творчої ініціативи дитини [10]. Особливістю педагогічного процесу інституту був демократичний стиль взаємодії між його учасниками. Як зазначає дослідниця Смольного інституту О. Жеріхіна, дане положення одночасно стало підґрунтям реалізації завдання закладу, що полягало у навчанні слухачок витонченим мистецтвам, іноземним мовам та їхнього вправлення у шляхетній поведінці [6].

Формування морально-ціннісних якостей вихованок, на нашу думку, було пов'язане із впровадженням головного принципу інституту - виховання засобами краси та радості, на який вказує автор О. Жеріхіна [6] та чіткою регламентацією діяльності його вихованок. Останнє передбачало дотримання порядку та дисципліни, культури поведінки та етики зовнішнього вигляду, режимних моментів. Цій же меті слугувало правило першочерговості особистого прикладу у вихованні, що поширювалося на весь педагогічний персонал закладу. Зокрема, його дотримувалася керівниця установи, що зналася на важливості «...вчиняти в усьому із крайньою розсудливістю і лагідністю, тим паче, що власним прикладом вона повинна схвалювати всіх інших, до виховання молодих дівчат певних, а особливо вчителів, від яких залежить уся досконалість доброго виховання і навчання» [5]. Вона була впевнена, що поміркованість, лагідність та розсудливість, як і гуманність та справедливість, входять до переліку головних професійно-педагогічних цінностей вихователів.

Підбір викладацького складу закладу обумовлював результативність процесу світського виховання слухачок. Адже в різні навчальні періоди дисципліни читалися такими педагогами, як: О. Микитенко, М. Вишеградський, О. Міллер (російська мова і словесність), І. Шульгін, М. Семеновський, В. Борзаківський, І. Лапко (історія), І. Прач, І. Кавоз (музика), Л. Сомов (історія мистецтв), В. Жибуєв (малювання) [8], які були яскравими представниками інтелігенції середини XVIII-початку ХХст.

Про досить високий навчально-виховний рівень Інституту свідчить його перший випуск (квітень 1776 р.), під час якого дівчатами були отримані, в однаковій кількості, золоті, срібні медалі та похвальні листи, а 8 із 12 золотих медалісток зараховано до складу поважних осіб царського двору [10]. На думку П. Мілюкова, перші випускниці інституту характеризувалася рисами освіченості, витонченості, креативності та вміннями виховувати дітей у дусі гуманізму [9, с. 755]. Така позиція автора показує зорієнтованість керівництва закладу на формування основних загальнолюдських якостей своїх вихованок.

Переорієнтація гуманітарно-суспільних завдань установи на вузьку жіночу спеціалізацію відбулася у зв'язку із зміною управлінського органу Виховного товариства (1797 р.) та керуючої особи в інституті шляхетних дівчат. Вищезазначені реформування

відобразилися і на його режимі та навчальній програмі. Зокрема, за часів діяльності управителя закладу Е. Пальменбах (1797-1802) зменшилася загальна тривалість навчання від 12 до 9 років. Окрім вікового принципу розподілу вихованок використовувалася диференціація за рівнем успішності (найвищий, середній, слабкий). До нововведень належало дворазове проведення кваліфікаційних екзаменів впродовж року. Основний акцент освітнього процесу змістився у сторону оволодіння слухачками різножанровим мистецтвом, хоча й не поступився місцем предмету із вивчення Закону Божого. Програмою передбачалося також засвоєння навичок читання, письма, рукоділля, основ граматики, знань із географії, історії й арифметики. Виховна мета Смольного інституту фокусувалася в ідеї підготовки «...гарних господинь, вірних дружин та уважних матерів» [7, с. 219]. Таким чином, охарактеризований навчальний план показує спрямованість на формування тих ціннісних орієнтирів особистості, які б у подальшому визначали сутність її мотиваційної сфери.

Проте зміст освіти в інституті шляхетних дівчат утверджувався ще декілька разів. Зокрема, його реорганізація відбулася за керівництва Ю. Адлерберг (з 1802р.), яка ініціювала підготовку класних дам для роботи із молодшим та середнім шкільним віком. Суттєві зміни відбулися із появою двох паралельних класів, які готували вихованців до громадянської служби та викладацької діяльності (1812 р.). В зв'язку із розширенням спеціалізації установи було створено окремих напрям для майбутніх педагогів, а згодом і відділ повивального мистецтва. Змістових кореляцій навчально-виховний процес зазнав і під час організації класу для підготовки вчителів музики (1827 р.) та загальнопедагогічного профілю (1848 р.).

Відповідно Уставу 1856 р., до складу виховної системи інституту було віднесено питання як про фізичний розвиток дітей, так і підтримку стану здоров'я самих вихованок засобами фізкультури. До навчальних предметів, разом із лікувальною та ритмічною, вводиться педагогічна гімнастика (постанова 1840 р.). Положення уставу характеризували і вимоги до зовнішнього вигляду дівчат та санітарно-гігієнічного режиму у приміщеннях закладу. У 1855 р. щоденними стають заняття із крою та шиття, вишивання, в'язання, товарної справи. Впродовж всього періоду навчання вихованки засвоювали основи економічної науки, будівельної справи, а починаючи із 12-15-річного віку вони оволодівали елементарними домогосподарства. Тож, як відмічає дослідниця О. Жеріхіна, в XIX ст. Смольний інститут шляхетних дівчат став відокремленим, привелітованим навчальним закладом, в якому вихованок привчали до світськості життя, набожності та сентиментальності [6].

Найсуттєвіші організаційно-предметні зміни, що чітко ілюструють аксіологічну зорієнтованість установи, простежуються за нововведеннями інспектора (1859-1862 рр.) Смольного Інституту шляхетних дівчат К. Ушинського та діяльності його однодумців: В. Лядова, М. Белоконова, В. Водовозова, Л. Модзалевського. Так, реорганізація стосувалася зменшення кількості освітніх дисциплін, впровадження предметно-урочної системи навчання, розширення курсу суспільствознавчих наук та введення вітчизняної літератури. Слухачки отримали можливість здобути професію вихователя у щойнозаснованому загальному педагогічному класі [14].

У процесі педагогічної підготовки К. Ушинський акцентував увагу на особистісній характеристиці майбутніх вчителів, зазначаючи, що «...виховання жінки, окрім індивідуального і сімейного значення, має ще важливе значення для народного життя, лише через жінку успіхи науки і цивілізації можуть увійти до народного життя» [16, с. 477]. Так він підкреслював значущість жінки-матері для життя соціуму загалом.

Важливим в контексті нашого дослідження вважаємо прагнення К. Ушинського до удосконалення жіночих здібностей щодо виховання власних дітей. На його думку, поняття так званого гарно реалізованого педагогічного процесу акумулюється у результатах материнського впливу та відчутті насолоди від виконаної роботи. Ці інноваційні тенденції показують спрямованість реформаторського оновлення існуючої системи підготовки педагогічних кадрів відповідно до ідеалістично налаштованих поглядів К. Ушинського.

До нововведень педагога належала й ідея народності у вихованні, що стала основоположною у його діяльності в інституті, і полягала у спробі подолати відмінності між світським та духовним розвитком людини. Її впровадження пов'язувалося із обмеженням співвідношення: 1) релігійної теорії та практики (слова і діла); 2) релігійності й любові до рідного народу; 3) матеріально-обрядового, емоційно-естетичного та духовно-морального аспектів релігії. Тож, просвітницька діяльність К. Ушинського ґрунтувалася на потребі донести до слухачок сутнісне призначення жінки як матері, дружини та активного члена суспільства. Сповідуваний ним принцип дитиноцентризму окреслював нові шляхи та педагогічні прийоми, вектор навчально-виховних завдань Смольного інституту.

В 1862 р. інноваційну діяльність К. Ушинського продовжила М. Леонтьєва, що займала управлінську посаду в закладі ще з 1839 року. За керівництва О. Томілової до переліку навчальних дисциплін введено курс історії зображувального мистецтва, медичної допомоги та гри на арфі. Професіоналізація підготовки слухачок простежується і за діяльністю начальниці установи (1895-1917 рр.) Е. Ливен, коли одночасно із загальноосвітніми дисциплінами дівчата засвоювали знання із педагогіки, законодавства та гігієни. У жовтні 1917 р. Смольний інститут, під опікою В. Голіциної, переїздить до Новочеркаська, де і відбувся його останній випуск (лютий 1919р.).

Відтак, тенденція керівництва Смольного інституту шляхетних дівчат до наповнення його змісту предметами гуманітарного профілю, як і орієнтація слухачок на моральні чесноти у педагогічному процесі, показує загальноаксіологічний характер підготовки у ньому.

За прикладом Смольного Інституту в Петербурзі, з грудня 1818 року, за ініціативи княгині В. Рєпніної, діяв Інститут шляхетних дівчат у Полтаві. Проект Дівочого інституту для освіти і виховання дворянських дітей (1817 р.) передбачав 25 загальнозасадницьких, навчально-педагогічних та фінансово-економічних положень. Зокрема, у ньому зазначалося, що функціональні особливості закладу полягають у забезпеченні належного рівня суспільного виховання збіднілих дівчат дворянського походження. До установи приймалися абітурієнтки відповідно до правил, розроюдених для жіночих інститутів Російської імперії.

Аксіологічна зорієнтованість Полтавського закладу, як і Смольного інституту, визначалася його діяльними положеннями, що ґрунтувалися на педагогічності взаємодії учасників та прослідковувалися за змістом освіти. Так, навчальний план установи структурувався за наступними дисциплінами: Закон християнський, російська мова, чистописання, граматики, синтаксис, риторика і логіка, основи арифметики, географія й історія; малювання, танці, музика, іноземні мови (французька та німецька), їх граматики та синтаксис. Обов'язковими для оволодіння так званим вмінням утримувати себе і піклуватися про родину були предмети: домогосподарство, основи економіки та рукоділля [17].

Значну роль для формування особистісних цінностей вихованок мав викладацький склад інституту, представники якого репрезентували сутність соціально-

культурних та моральних якостей особистості на власному прикладі. Зокрема, у різні часи у закладі працювали П. Гулак-Артемівський, Л. Боровиковський, В. Капніст, М. Цертелєв, Ф. Ткаченко, К. Рощина та ін [17]. Означену думку підтверджує і високий освітній рівень випускниць закладу, серед яких слід назвати майбутніх митців Ю. Волкову, Г. Псьол, О.Псьол Л. Яновську.

Принципи побудови педагогічної діяльності Смольного та Полтавського інститутів шляхетних дівчат пізніше відобразилися у теоретико-методологічних засадах підготовки вчителів Одеського Дівочого шляхетного інституту (1824 р., з 1828 р. - Інститут шляхетних дівчат) [20] та Київського інституту шляхетних дівчат (1833р) [19]. Зокрема, в проекті уставу Київського закладу (1834 р.) [18] зазначалося про його зорієнтованість на виховання дітей бідних дворян та сприяння освіті донькам заможних родин. До інституту приймалися дівчата 10-13 років на шестирічний термін навчання. В програмі як Одеського, так і Київського інститутів, підкреслювалося, що головною метою жіночої освіти є оволодіння слухачками енциклопедичними знаннями, придатними для домашнього вжитку. Уточнюючи основні освітні завдання означених установ, автори В. Тригубенко та Л. Несторенко зауважують, що інститут шляхетних дівчат в місті Києві «...давав підвищену освіту, естетичне та етичне виховання й право на посаду виховательок дворянських та купецьких дітей» [12, с. 125]. Значна увага приділялася вивченню Закону Божого, російської та французької мови, географії, історії, фізики й математики. Передбачалося також ознайомлення із предметами мистецького циклу, рукоділлям та курсом світської поведінки [18].

Система виховання інституток ґрунтувалася на патріархальних традиціях і відображалася у чіткій регламентації їхньої життєдіяльності. Така тенденція показує прагнення його колективу до формування загальноприйнятних поведінкових норм вихованок на основі дисциплінованості, порядку та охайності. Зокрема, режим дня підкреслював фіксованість довільної діяльності слухачок, оскільки вони змушені були дотримуватися часового орієнтиру щодо молебню, харчування, відвідування уроків та підготовки до занять, відпочинку на перервах та під час сну.

Значущим для утвердження загальних аксіологічних засад підготовки вихованок у досліджуваній період вважаємо створення єдиної програми для інститутів шляхетних дівчат в Україні (1853 р). Так, навчальною програмою передбачалося вивчення таких дисциплін, як: історія, мова (іноземна, російська), література, арифметика та природознавство. Успішне оволодіння навчальним курсом сприяло формуванню обізнаності слухачок із специфікою домашнього господарювання, вміння виховувати дітей. Зміст програми відображував диференціацію майбутніх випускниць за спеціальностями. Зокрема, закінчення вищого, педагогічного класу надавало дівчатам кваліфікаційний рівень «наставниці дітей». Засвоєння програмових вимог нижчого класу передбачало отримання звання «домашньої вчительки» чи «доглядачки за малолітніми дітьми».

Вцілому, досліджувані заклади займали пріоритетне положення серед аналогічних установ в системі вітчизняної жіночої освіти, про що свідчить кількісний показник бажаючих вступити до них. В той же час, дослідник О. Білоусов наголошував, що випускниці інститутів вирізнялися від інших представників соціуму ознакою афективної чуттєвості, яка вказуючи на рівень їхнього розвитку, відображувала спектр душевних якостей та культурних навичок [1]. Така думка автора, на наш погляд, підкреслює культивування у межах охарактеризованих закладів ціннісних норм життя.

Висновки. Отже, отримання освіти в інститутах шляхетних дівчат сприяло репродукуванню культури нації та властивих для неї ідеалів: поваги до старших, почуття

вдячності, доброзичливості, охайності, бережливості, чемності, терпіння та працелюбності, що показує їх загальну зорієнтованість на формування загальнолюдських цінностей своїх вихованок. А тому організаційні та теоретико-практичні засади, створені в межах Смольного, Полтавського, Одеського та Київського інститутів, вважаємо передумовами подальшої аксіологічної спрямованості змісту підготовки майбутніх вихователів у системі вітчизняної освіти жінок.

Список літератури: 1. Белоусов А.Ф. О воспитании благородных девиц в Санкт-Петербурге... [Электронный ресурс]/А.Ф. Белоусов // [Отечественные записки](http://magazines.russ.ru/oz/2004/3/2004_3_17.html#s8) - 2004. - № 3. - Режим доступа к журналу: http://magazines.russ.ru/oz/2004/3/2004_3_17.html#s8 2. Бецкой И. Генеральное учреждение о воспитании обоого пола юношества, подтвержденное Ея Императорским Величеством 1764 года марта 12 дня [Электронный ресурс]/ И.Бецкой// [Отечественные записки. – 2004. - №3. – С. 15. - Режим доступа к журналу: http://magazines.russ.ru/oz/2004/3/2004_3_15-pr.html#s1](http://magazines.russ.ru/oz/2004/3/2004_3_15-pr.html#s1). 3. Ганичева А. Некоторые страницы из истории женского образования в России: [XVIII-XIX вв.] // Дошкольное воспитание. - 1996. - № 10. - С. 95-99. 4. Данилова А. Благородные девицы. Воспитанницы Смольного института: биографические хроники /А. Данилова. – М.: ЭКСМО, 2004. – 464 с. 5. Женское образование в России: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.eduhmao.ru/info/1/3812/24321> 6. Жерихина Е. И. Смольный [Текст]: История зданий и учреждений /Е. И. Жерихина. - СПб.: Лики России, 2002. – 223 с. 7. Лихачева Е. Материалы для истории женского образования в России (1086-1856)/ Е.Лихачева - Ч. 1 - Ч. 3. - СПб: Типография М.М. Стасюлевича, 1899. - 858 с. 8. Лядов В.Н. Исторические очерк столетней жизни Императорского Воспитательного общества благородных девиц и Санкт-петербургского Александровского училища. — СПб, 1864. – 312с. 9. Милюков П.Н. Очерки истории русской культуры. - СПб., 1905. - Т. II. – 235с. 10. Мордвинова З.Е. Смольный институт в эпоху императрицы Екатерины II (1764-1796) [Электронный ресурс]/ З.Е Мордвинова // Исторический вестник. - 1914. - Кн. 6 (июнь). - Т. СXXXVI. - С. 987—1001. - Режим доступа к журналу: http://historydoc.edu.ru/catalog.asp?cat_ob_no=13049&ob_no=14836#_edn1. 11. Слепенкова Е.А. Из истории женского среднего образования в России : [Жен. гимназии в сер. XVIII - нач. XX вв.] // Педагогика. - 2000. - N 9. - С. 74-77. 12. Тригубенко В.В., Нестеренко Л.С. Освіта і педагогічна думка в Києві за тисячу років: [навч. посіб.]/ В.В. Тригубенко, Н.Л. Нестеренко. – К.: ТОВ «Кадри», 2002. – 369с. 13. Учебные заведения ведомства учреждений Императрицы Марии. Краткий очерк. - СПб: Тип. В. Д. Смирнова, 1906. - 479с. 14. Ушинський К.Д. Записка про заснування на 1861-1862 навчальний рік спеціальних педагогічних класів /К.Д. Ушинський // К.Д. Ушинський. Твори в шести томах/ Відповідальні за видання проф.Г.С. Костюк, проф.С.Х. Чавдаров. – Том 1. Педагогічні статті. – К.: Державне учбово-педагогічне видавництво «Радянська школа», 1954. – С. 213-214. 15. Ушинський К.Д. Пояснювальна записка до проектів програм навчального курсу/К.Д. Ушинський // там само. – С. 195-218. 16. Черепнин Н. П. Императорское Воспитательное общество благородных девиц. Т. 1-3. - СПб-Пг., 1914—15 17. Центральний державний історичний архів України, м. Київ (ЦДАК України), ф. 707, оп. 6, од.зб. 294, арк. 13-14. 18. ЦДАК України, ф. 707, оп. 1, спр.61, арк. 1-57. 19. ЦДАК України, ф. 442, оп. 65, спр. 442, арк. 3. 20. ЦДАК України, ф. 707, оп 1, спр. 5, арк. 97.

**ПРОФЕСИОНАЛЬНО-ЦЕННОСТНОЕ ФОРМИРОВАНИЕ
ВОСПИТАТЕЛЕЙ В СИСТЕМЕ ОТЕЧЕСТВЕННОГО ЖЕНСКОГО
ОБРАЗОВАНИЯ: ИСТОРИЧЕСКИЙ АСПЕКТ**

В статье рассматриваются предпосылки аксиологической подготовки специалистов по дошкольному воспитанию. Внимание акцентируется на организационных и теоретико-практических основах деятельности отечественных учебных заведений для женщин II половины XVIII – середины XIX века.

Н.А.Лещенко

**ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНЕ ФОРМУВАННЯ ВИХОВАТЕЛІВ У СИСТЕМІ
ВІТЧИЗНЯНОЇ ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ**

В статті розглядаються передумови аксіологічності підготовки фахівців із дошкільного виховання. Увага акцентується на організаційних і теоретико-практичних засадах діяльності вітчизняних освітніх установ для жінок II половини XVIII – середини XIX ст.

N. A.Leshchenko

**THE PROFESSIONAL-VALUABLE FORMATIONS OF TUTORS IN THE
SYSTEM OF THE DOMESTIC FEMALE EDUCATION: THE HISTORICAL ASPECT**

In article the axiological preconditions of the vocational training of experts in preschool education are considered. The attention is accented on the organization, theoretical and practical bases of activity of the domestic training institutions for women in the second half of XVIII - in the middle of XIX century.

Стаття надійшла до редакції 5.06.2010

УДК 378.1 (37.013.74)

*Товканець Г.В.,
м. Мукачєво, Україна*

**ДІЯЛЬНІСТЬ МУКАЧІВСЬКОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
НА ЗАКАРПАТТІ В УМОВАХ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ**

Розбудова незалежної правової держави, становлення громадянського суспільства в Україні сприяли сплеску наукового інтересу до історичного досвіду українського народу, до соціально-культурних зв'язків з європейськими державами, до формування національно свідомого громадянина.

Відомо, що особливим періодом у розвитку європейської і світової політичної системи став початок XX століття. Перша світова війна, розпад Австро-Угорської імперії, поява нових держав на карті світу мали значний вплив на суспільно-економічні процеси, в тому числі і на розвиток освіти. Освітня сфера цього періоду характеризується появою нових шкіл, вищих навчальних закладів, формуванням нових підходів до процесу навчання і виховання, до професійної компетентності майбутнього фахівця, здатного до ефективної діяльності.